

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

EPIDEMIOLOGII

dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera uzyskany na kierunku studiów w zakresie: biologii, biotechnologii, chemii, dietetyki, farmacji, informatyki, psychologii, ochrony środowiska, socjologii, technologii żywności i żywienia człowieka, zdrowia publicznego, weterynarii

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Piotr Bromber
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/
27-09-2023 r.

Warszawa 2023

Program szkolenia specjalizacyjnego opracował zespół ekspertów:

1. Dr hab. n. med. Iwona Paradowska-Stankiewicz, Prof. NIZP PZH - PIB – konsultant krajowy w dziedzinie epidemiologii;
2. Prof. dr hab. Andrzej Zieliński – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Dr med. Beata Mazińska – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. nadzw. Tomasz Chmielewski – przedstawiciel Polskiego Stowarzyszenia Epidemiologicznego;
5. Dr hab. Dorota Cianciara, Prof. CMKP – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO – PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest przygotowanie specjalisty w dziedzinie epidemiologii, posiadającego inne niż medyczne wykształcenie, określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie uzyskiwania tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia.

Związana ze szkoleniem specjalizacyjnym sylwetka zawodowa precyzuje specjalistę epidemiologa jako wykwalifikowanego pracownika z wyższym wykształceniem na poziomie uniwersyteckim, posiadającego ogólną wiedzę na temat podstawowych uwarunkowań i mechanizmów występowania zaburzeń stanu zdrowia, najważniejszych chorób i ich następstw, roli i zadań instytucji funkcjonujących w ochronie zdrowia oraz aktualną wiedzę i umiejętności w zakresie metod epidemiologicznych i biostatystycznych, wiedzę w zakresie szczegółowych działów epidemiologii i umiejętność funkcjonowania w interdyscyplinarnych zespołach. Przewiduje się, że specjalista w dziedzinie epidemiologii znajdzie zatrudnienie przede wszystkim w następujących instytucjach i strukturach systemu ochrony zdrowia w Polsce:

- 1) Ministerstwo Zdrowia;
- 2) urzędy administracji państwowej na różnych poziomach organizacyjnych państwa;
- 3) instytuty naukowo-badawcze w obszarze ochrony zdrowia;
- 4) wojewódzkie ośrodki zdrowia publicznego;

- 5) Instytucje Państwowej Inspekcji Sanitarnej na różnych poziomach administracyjnych;
- 6) wyższe uczelnie medyczne;
- 7) wieloprofilowe szpitale;
- 8) instytucje funkcjonujące w obszarze opieki społecznej, ubezpieczeń, itp.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe

Osoba specjalizująca się w dziedzinie epidemiologii uzyska szczególne kwalifikacje umożliwiające:

- 1) ocenę stanu zdrowia odpowiednio zdefiniowanej populacji;
- 2) ocenę sytuacji epidemiologicznej w różnych grupach chorób;
- 3) zaplanowanie badania epidemiologicznego odpowiedniego do postawionego problemu, dobór właściwej próby i adekwatnych metod analizy statystycznej;
- 4) interpretację wyników badań opisowych i eksperymentalnych oraz ocenę zasadności wniosków wynikających z tych badań;
- 5) ocenę programów interwencyjnych zdrowia publicznego;
- 6) zarządzanie projektami epidemiologicznymi;
- 7) opracowanie planów gotowości (preparedness) na wypadek epidemii/pandemii.

Ponadto po uzyskaniu tytułu specjalisty będzie uprawiona do:

- 1) zajmowania kierowniczych stanowisk w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a w szczególności w nadzorze epidemiologicznym;
- 2) uczestnictwa w komitetach i komisjach ds. zakażeń związanych z opieką medyczną oraz kierowania nimi;
- 3) pracy w Centrach Zdrowia Publicznego na kierowniczych stanowiskach;
- 4) merytorycznego nadzoru nad prowadzeniem badań epidemiologicznych w instytucjach opieki medycznej oraz zdrowia publicznego;
- 5) oceny projektów badań epidemiologicznych w instytucjach administracji państwowej uprawnionych do finansowania takich projektów.

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego

Szkolenie specjalizacyjne prowadzone jest zgodnie z programem specjalizacji i kończy się egzaminem. Kierownik szkolenia specjalizacyjnego na podstawie programu przygotowuje indywidualny plan określający warunki i przebieg szkolenia zapewniający opanowanie wiadomości i nabycie umiejętności praktycznych określonych w programie szkolenia specjalizacyjnego. Szkolenie specjalizacyjne realizowane jest w ramach modułów specjalizacji z wykorzystaniem form i metod kształcenia przewidzianych dla tych modułów. Odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa, przygotowanie pracy pogładowej lub oryginalnej oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.

II. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie epidemiologii trwa 3 lata i obejmuje:

- 1) 7 modułów trwających łącznie 640 godzin, w tym:
 - a) 21 kursów specjalizacyjnych w wymiarze 352 godzin,
 - b) 8 staży kierunkowych w wymiarze 288 godzin;
- 2) kurs specjalizacyjny jednolity w wymiarze 16 godzin;
- 3) staż podstawowy trwający 4288 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji, realizowany w miejscu pracy. Miejscem pracy zgodnym z dziedziną realizowanego szkolenia specjalizacyjnego mogą być m.in.: instytucje państwowej inspekcji sanitarnej na różnych poziomach administracyjnych, instytuty naukowo-badawcze w ochronie zdrowia, wyższe uczelnie medyczne, szpitale wieloprofilowe, urzędy administracji państwowej na różnych poziomach organizacyjnych państwa funkcjonujące w obszarze zdrowia, polityki społecznej, ubezpieczeń.

Plan kształcenia Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
MODUŁ I Nauki biomedyczne		
Kursy specjalizacyjne:		
1. Podstawy biologii medycznej	2	16
2. Podstawy anatomii i fizjologii	2	16
3. Podstawy biochemii, patofizjologii i toksykologii	2	16
4. Propedeutyka medycyny	2	16
5. Podstawy medycyny klinicznej	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	10	80
MODUŁ II Demografia		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Demografia	1	8
Staż kierunkowy:		
1. Demografia	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	3	24
MODUŁ III Biostatystyka		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Biostatystyka	3	24
Staż kierunkowy:		
1. Biostatystyka	4	32
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	7	56
MODUŁ IV Epidemiologia ogólna		

Plan kształcenia Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba dni	Liczba godzin
Kursy specjalizacyjne: 1. Wprowadzenie do epidemiologii i metody badań epidemiologicznych 2. Ocena stanu zdrowia populacji 3. Analiza i interpretacja wyników badania epidemiologicznego Staż kierunkowy: 1. Ocena stanu zdrowia populacji	2 3 1 8	16 24 8 64
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	14	112
MODUŁ V Epidemiologia szczegółowa		
Kursy specjalizacyjne: 1. Epidemiologia chorób zakaźnych 2. Epidemiologia chorób niezakaźnych 3. Epidemiologia stanów i chorób związanych z żywnością i żywieniem 4. Epidemiologia stanów i chorób związanych z okresem okołoporodowym oraz zdrowiem dzieci i młodzieży 5. Epidemiologia stanów i chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska komunalnego i zawodowego 6. Epidemiologia kliniczna 7. Epidemiologia społeczna 8. Nowe zastosowanie epidemiologii (epidemiologia genetyczna i molekularna) Staż kierunkowe: 1. Epidemiologia chorób zakaźnych 2. Epidemiologia chorób niezakaźnych	5 3 2 2 3 3 1 2 4 4	40 24 16 16 24 24 8 16 32 32

Plan kształcenia	Liczba dni	Liczba godzin
Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe		
3. Epidemiologia stanów i chorób związanych z żywnością i żywieniem	2	16
4. W zakresie kontroli zakażeń związanych z opieką medyczną w szpitalnym Komitecie kontroli zakażeń lub szpitalnym laboratorium mikrobiologicznym	10	80
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	41	328
Moduł VI Zdrowie publiczne		
Kurs specjalizacyjny:		
1. Zdrowie publiczne	1	8
Staż specjalizacyjny:		
1. Zdrowie publiczne	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	3	24
Moduł VII Etyka i zasady dobrej praktyki epidemiologicznej		
Kursy specjalizacyjne:		
1. Etyka	1	8
2. Zasady dobrej praktyki epidemiologicznej	1	8
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach modułu	2	16
Łącznie czas trwania kształcenia w ramach wszystkich modułów	80	640
Kurs specjalizacyjny jednolity:		
Prawo medyczne	2	16
Staż podstawowy	536	4288
Samokształcenie	48	384
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	666	5328

Plan kształcenia	Liczba dni	Liczba godzin
Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe		
Urlopy wypoczynkowe	78	624
Dni ustawowo wolne od pracy	39	312
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	783	6264

III. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego

Różnorodność zawodów i kierunków kształcenia upoważniających do ubiegania się o szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie epidemiologii wymaga wyodrębnienia, jako wprowadzającego, modułu podstawowych nauk biomedycznych, przygotowującego do podstawowego i kierunkowego kształcenia w epidemiologii.

Zakres wiedzy teoretycznej w ramach modułu podstawowych nauk biomedycznych realizowany jest w formie pięciu kursów specjalizacyjnych obejmujących:

- 1) biologię i chemię;
- 2) podstawy anatomii, fizjologii i biochemii;
- 3) wybrane zagadnienia z zakresu patofizjologii i toksykologii;
- 4) podstawową wiedzę na temat etiopatogenezy chorób;
- 5) wprowadzenie do klinicznych aspektów chorób zakaźnych i niezakaźnych;
- 6) aktualną wiedzę na temat struktury, funkcji i finansowania systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Zakres wiedzy teoretycznej w obszarze bloku epidemiologicznego jest realizowany w sześciu modułach:

- 1) demografia;
- 2) biostatystyka;
- 3) epidemiologia ogólna;
- 4) epidemiologia szczegółowa;
- 5) zdrowie publiczne;

6) etyka i zasady dobrej praktyki epidemiologicznej.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia specjalizacyjnego

Oczekuje się, że osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne uzyska umiejętność:

- 1) prawidłowego postawienia problemu epidemiologicznego;
- 2) zastosowania różnych typów badań epidemiologicznych;
- 3) doboru odpowiedniego typu badania w zależności od opracowywanego problemu epidemiologicznego;
- 4) przygotowania standardowego protokołu badawczego ze wszystkimi jego składowymi;
- 5) przeprowadzenia reprezentatywnego doboru badanych;
- 6) gromadzenia danych;
- 7) opracowania i przygotowania bazy danych, wraz z procedurą kodowania zmiennych ilościowych i jakościowych;
- 8) identyfikacji i analizy błędów przypadkowych i systematycznych i ograniczenia ich skutków w badaniach epidemiologicznych;
- 9) wyboru właściwej metody analizy danych;
- 10) przeprowadzenia kompletnej analizy danych, włącznie z wykorzystaniem podstawowych technik analizy wielu zmiennych;
- 11) interpretacji wyników badania z uwzględnieniem istnienia zależności przyczynowo - skutkowej;
- 12) opracowania standardowego raportu z przeprowadzonego badania;
- 13) skutecznego i zrozumiałego dla właściwego odbiorcy komunikowania wyników badania;
- 14) pozyskania i wykorzystania wtórnych danych epidemiologicznych, danych demograficznych i socjologicznych;
- 15) prowadzenia postępowania w zakresie zapobiegania i zwalczania ważniejszych chorób zakaźnych, w szczególności unieszkodliwienia źródeł zakażenia, przecięcia dróg szerzenia, zwiększania odporności;
- 16) rozpoznania i opracowania ogniska epidemicznego;
- 17) przeprowadzenia oceny zagrożenia wybuchem epidemii w czasie katastrof; rozpoznania epidemii; zastosowania zasad postępowania w czasie epidemii;

przeprowadzenia postępowania przeciwepidemicznego w przypadku
zawleczenia choroby zakaźnej szczególnie niebezpiecznej, opracowania
planów gotowości (preparedness);

- 18) oceny jakości systemu nadzoru epidemiologicznego;
- 19) zapobiegania zakażeniom szpitalnym i ich zwalczanie;
- 20) planowania i przeprowadzania programów profilaktycznych;
- 21) przeprowadzenia oceny skuteczności populacyjnych programów
profilaktycznych i interwencyjnych z zakresu zdrowia publicznego;
- 22) przeprowadzenia dochodzenia środowiskowego w celu wykrycia czynnika
narażenia oraz analiza i komunikowanie ryzyka zdrowotnego;
- 23) zaplanowania, przeprowadzenia i oceny badania przesiewowego;
- 24) przygotowania standardowego wniosku o finansowanie programu
badawczego;
- 25) przygotowania artykułu naukowego zgodnie z wymogami redakcyjnymi
recenzowanych czasopism naukowych w dziedzinie epidemiologii;
- 26) zgłoszenia protokołu badawczego do Rzecznika Ochrony Danych Osobowych;
- 27) przygotowania wniosku zgłaszającego badanie do oceny przez komisję
bioetyczną.

IV. MODUŁY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO ORAZ FORMY I METODY KSZTAŁCENIA STOSOWANE W RAMACH MODUŁÓW

MODUŁ I

Nauki biomedyczne

Moduł realizowany jest w formie 5 kursów specjalizacyjnych trwających 80 godzin.

1. (I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy biologii medycznej”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy w zakresie podstaw genetyki i immunologii, mikrobiologii,
wirusologii, bakteriologii, mykologii i parazytologii, a także ekologii - niezbędnej dla
zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) podstawy genetyki i immunologii:
 - a) dziedziczenie,
 - b) zmienność biologiczna,
 - c) mutacje genowe, chromosomowe, czynniki mutagenne;
- 2) podstawy mikrobiologii, wirusologii, bakteriologii, mykologii i parazytologii:
 - a) systematyka i identyfikacja drobnoustrojów chorobotwórczych,
 - b) chorobotwórczość, drogi szerzenia się zarazków,
 - c) odporność swoista i nieswoista;
- 3) podstawy ekologii:
 - a) definicja ekologii; organizacja systemów ekologicznych; środowisko, siedlisko, biotop, nisza ekologiczna,
 - b) ekosystem; dynamika, różnorodność i typologia ekosystemów,
 - c) układy ponadekosystemowe; główne biomy świata,
 - d) substancje toksyczne skażające środowisko przyrodnicze i migrujące do roślin, zwierząt i żywności; biokumulacja i biomagnifikacja trucizn w łańcuchu troficznym,
 - e) procedury i przepisy dotyczące ocen oddziaływania na środowisko.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2. (I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy anatomii i fizjologii”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy dotyczącej anatomii i fizjologii człowieka - niezbędnej dla zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wprowadzenie do anatomii człowieka:
 - a) układ kostny człowieka,
 - b) układ mięśniowy,

- c) podstawowe funkcje życiowe człowieka; okolice ciała, ściany tułowia i jamy ciała,
 - d) anatomia układu nerwowego,
 - e) anatomia układu krążenia,
 - f) anatomia układu oddechowego,
 - g) anatomia układu pokarmowego,
 - h) anatomia układu moczowego,
 - i) narządy płciowe,
 - j) narządy zmysłów,
 - k) układ chłonny.
- 2) wprowadzenie do fizjologii człowieka:
- a) czynność ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego,
 - b) fizjologia układu krążenia,
 - c) fizjologia układu oddechowego,
 - d) fizjologia układu dokrewnego,
 - e) fizjologia układu ruchu,
 - f) fizjologia układu trawiennego,
 - g) fizjologia układu moczowego i płciowego,
 - h) fizjologia układu krwiotwórczego,
 - i) przemiana materii,
 - j) fizjologia wrażeń zmysłowych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

3. (I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy biochemii, patofizjologii i toksykologii”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy w zakresie podstaw biochemii, toksykologii i patofizjologii - niezbędnej dla zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) biologiczne podstawy integralności organizmu ludzkiego:
 - a) budowa i funkcja ważniejszych związków chemicznych występujących w organizmie ludzkim,
 - b) metabolizm i jego podstawowe szlaki metaboliczne,
 - c) patofizjologia podstawowych układów i systemów organizmu człowieka.
- 2) wprowadzenie do toksykologii:
 - a) pojęcie trucizny i klasyfikacja trucizn,
 - b) czynniki warunkujące toksyczność substancji,
 - c) dawki,
 - d) przyczyny i rodzaje zatruc,
 - e) wchłanianie, transport, dystrybucja, gromadzenie, biotransformacja i wydalanie trucizn,
 - f) ocena oddziaływania trucizn na organizmy: toksyczność, toksykokinetyka i toksykodynamika,
 - g) odległe efekty oddziaływania trucizn: mutagenność, rakotwórczość i teratogenność,
 - h) ocena ryzyka zatrucia.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

4. (I) Kurs specjalizacyjny: „Propedeutyka medycyny”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy z zakresu propedeutyki medycyny - niezbędnej dla zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wprowadzenie do historii medycyny:
 - a) rozwój medycyny w Polsce,
 - b) medycyna konwencjonalna (oparta na dowodach) i niekonwencjonalna.
- 2) medycyna jako nauka i praktyka:

- a) dyscypliny medyczne i podstawowe działy medycyny,
 - b) sylwetka zawodowa lekarza i innych pracowników służby zdrowia.
- 3) koncepcja medycyny społecznej:
- a) informacje o podstawowych przyczynach chorób i zaburzeń stanu zdrowia w zastosowaniu do promocji zdrowia,
 - b) socjologiczne aspekty współczesnej ochrony zdrowia, socjologiczne aspekty starości i umierania,
- 4) koncepcja „Jedno zdrowie” – „One Health”;
- 5) organizacja ochrony zdrowia w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej,
- 6) polityka zdrowotna państwa.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

5. (I) Kurs specjalizacyjny: „Podstawy medycyny klinicznej”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy dotyczącej podstaw medycyny klinicznej - niezbędnej dla zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) znaczenie badania podmiotowego, przedmiotowego i badań dodatkowych;
- 2) klasyfikacja chorób zakaźnych i zasady postępowania diagnostycznego w wybranych chorobach zakaźnych;
- 3) klasyfikacja chorób niezakaźnych i zasady postępowania diagnostycznego w wybranych chorobach niezakaźnych;
- 4) podstawowa klasyfikacja działań terapeutycznych (leczenie przyczynowe i objawowe, koncepcja leczenia paliatywnego).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

MODUŁ II

Demografia

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin oraz 1 stażu kierunkowego trwającego 16 godzin.

1. (II) Kurs specjalizacyjny: „Demografia”

Cel kursu:

uzyskanie wiedzy dotyczącej określania zakresu dostępnych danych demograficznych oraz ich słabych i mocnych stron, a także opisu najważniejszych aspektów aktualnej sytuacji demograficznej kraju.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) źródła danych demograficznych – spis ludności jako podstawowe źródło danych o charakterystyce demograficzno-społecznej ludności;
- 2) rejestracja ruchu naturalnego – dostępne informacje o urodzeniach i zgonach;
- 3) struktura demograficzna ludności Polski i jej przewidywane zmiany;
- 4) mierniki poziomu urodzeń (współczynniki urodzeń, płodności, dzietności, reprodukcji brutto i netto) i aktualne trendy urodzeń w Polsce;
- 5) mierniki umieralności (rzeczywiste i standaryzowane metodą bezpośrednią i pośrednią);
- 6) współczynniki zgonów, współczynnik utraconych potencjalnych lat życia;
- 7) tablice trwania życia i najważniejsze przyczyny umieralności mieszkańców Polski.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (II) Staż kierunkowy: „Demografia”

Cel stażu:

nabycie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Wykaz umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż uzyska umiejętność:

- 1) obliczenia i interpretacji podstawowych współczynników i wskaźników demograficznych z uwzględnieniem standaryzacji współczynników ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących umieralności;
- 2) przeprowadzenia standaryzacji bezpośredniej i pośredniej;
- 3) posługiwania się tablicami trwania życia i interpretacji ich parametrów.

Czas trwania stażu: 2 dni (16 godz.).

Miejsce stażu: Urząd Statystyczny, zakłady statystyki lub epidemiologii wyższych uczelni medycznych lub instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

MODUŁ III

Biostatystyka

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 24 godziny oraz 1 stażu kierunkowego trwającego 32 godziny.

1. (III) Kurs specjalizacyjny: „Biostatystyka”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawowymi pojęciami statystycznymi, testami statystycznymi oraz interpretacją wyników analizy służącej ocenie stanu zdrowia populacji.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) definicja statystyki; statystyka opisowa i analityczna; rola zmienności wewnątrzosobniczej i międzyosobniczej w analizie i interpretacji wyników badań epidemiologicznych, pojęcie zmiennych, ich rodzaje (skale pomiarowe) oraz funkcje (zmiennie zależne i niezależne);

- 2) koncepcja reprezentatywności i błędu próby; szacowanie wielkości parametru populacyjnego; testowanie hipotez odnośnie różnic i zależności; koncepcja statystycznej znamienności; błędu I i II rodzaju; znaczenie przedziału ufności;
- 3) przygotowanie danych do analizy statystycznej, kodowanie zmiennych i konstrukcja zbioru danych;
- 4) statystyka opisowa (miary tendencji centralnej i zmienności, liczbowe i graficzne metody prezentacji danych);
- 5) podstawy metody reprezentacyjnej – najważniejsze schematy losowania, tablice i generatory liczb losowych, rodzaje i źródła błędów (błąd losowy i systematyczny);
- 6) najważniejsze rozkłady prawdopodobieństwa (rozkład dwumianowy, Poissona, normalny), pojęcie statystycznej istotności, błąd pierwszego i drugiego rodzaju;
- 7) statystyka analityczna – metody proste: podstawowe parametryczne i nieparametryczne testy istotności dla miar położenia i zmienności;
- 8) analiza wariancji, test chi-kwadrat) i statystycznej oceny siły związku/zależności dwóch cech (analiza korelacji, prosta analiza regresji), przedziały ufności;
- 9) statystyka analityczna – metody wielu zmiennych: analiza regresji liniowej, analiza regresji logistycznej;
- 10) analiza przeżycia.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (III) Staż kierunkowy: „Biostatystyka”

Cel stażu:

nabycie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż uzyska umiejętność:

- 1) obliczenia liczebności próby w badaniu epidemiologicznym;
- 2) zaprojektowania bazy danych wraz z określeniem sposobu kodowania zmiennych ilościowych i jakościowych;
- 3) opracowania zestawienia tabelarycznego wyników badania;
- 4) opracowania graficznej prezentacji wyników badania (histogram, wykresy liniowe i kołowe, wykresy blokowe);
- 5) wyboru i interpretacji wyników prostych testów statystycznej znamienności różnic (test t-Studenta, test chi - kwadrat, proste testy nieparametryczne);
- 6) wyboru i interpretacji wyników prostych testów statystycznej znamienności zależności (analiza korelacji metodą Pearson'a i Spearman'a, test chi-kwadrat);
- 7) interpretacji wyników analizy wariancji i regresji;
- 8) interpretacji wyników analizy wielu zmiennych;
- 9) korzystania z podstawowych pakietów statystycznych umożliwiających przygotowanie komputerowej bazy danych i oraz przeprowadzenie prostej analizy danych.

Czas trwania stażu: 4 dni (32 godz.).

Miejsce stażu: zakłady statystyki lub epidemiologii wyższych uczelni medycznych lub instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

MODUŁ IV

Epidemiologia ogólna

Moduł realizowany jest w formie 3 kursów specjalizacyjnych trwających 48 godzin oraz 1 stażu kierunkowego trwającego 64 godziny.

1. (IV) Kurs specjalizacyjny: „Wprowadzenie do epidemiologii i metody badań epidemiologicznych”

Cel kursu:

uzyskanie umiejętności wykorzystania treści kształcenia w praktycznych działaniach zawodowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) definicja, podział i zastosowania epidemiologii. Rozwój epidemiologii i nowoczesna koncepcja dziedziny;
- 2) rola epidemiologii w:
 - a) opisie stanu zdrowia populacji,
 - b) śledzeniu historii naturalnej chorób,
 - c) identyfikacji czynników przyczynowych zaburzeń stanu zdrowia,
 - d) ocenie interwencji klinicznych i populacyjnych;
- 3) metodologia badań epidemiologicznych:
 - a) miary częstości występowania chorób (zapadalność, chorobowość) oraz związku (ryzyko względne, iloraz szans),
 - b) podział badań epidemiologicznych (badania opisowe i analityczne: badania przekrojowe, badania kohortowe, badania kliniczno-referencyjne, badania interwencyjne, inne typy badań epidemiologicznych),
 - c) zalety i ograniczenia poszczególnych typów badań epidemiologicznych;
- 4) epidemiologia ogólna i szczegółowa;
- 5) epidemiologia a medycyna kliniczna;
- 6) zastosowania epidemiologii w planowaniu i ocenie skuteczności populacyjnych programów profilaktycznych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2. (IV) Kurs specjalizacyjny: „Ocena stanu zdrowia populacji”

Cel kursu:

uzyskanie umiejętności poszukiwania źródeł informacji, niezbędnych definicji, klasyfikacji i kryteriów służących ocenie stanu zdrowia populacji.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) źródła informacji o stanie zdrowia populacji;

- 2) definicja stanu zdrowia; międzynarodowa klasyfikacja przyczyn chorób, urazów i zgonów; statystyka umieralności (dokumentacja, wiarygodność i kontrola jakości);
- 3) choroby podlegające obowiązkowi zgłaszania w Polsce i UE;
- 4) wtórne i pierwotne źródła informacji; znaczenie i sposób doboru próby reprezentatywnej w pozyskiwaniu pierwotnych danych o stanie zdrowia populacji;
- 5) mierniki stanu zdrowia populacji i ich standaryzacja:
 - a) zachorowalność i chorobowość,
 - b) niepełnosprawność,
 - c) umieralność (standaryzacja bezpośrednia i pośrednia), śmiertelność,
 - d) ocena jakości życia;
- 6) zakres nierówności w stanie zdrowia w Polsce i Europie.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

3. (IV) Kurs specjalizacyjny: „Analiza i interpretacja wyników badania epidemiologicznego”

Cel kursu:

zapoznanie z głównymi błędami występującymi w badaniach epidemiologicznych oraz strategią analizy przyczynowo - skutkowej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) rozróżnienie wnioskowania statystycznego i wnioskowania przyczynowego w epidemiologii;
- 2) wprowadzenie do metodologii badań naukowych; rola hipotezy zerowej i alternatywnej;
- 3) pojęcie błędów przypadkowych i systematycznych:
 - a) czynniki zakłócające, propozycja metod eliminowania ich wpływu,
 - b) błędy selekcji,
 - c) błędy klasyfikacji (pomiaru);

- 4) określenie wymogów poprawności wewnętrznej i zewnętrznej badania epidemiologicznego;
- 5) podstawy wnioskowania przyczynowo - skutkowego w epidemiologii:
 - a) koncepcja przyczyny koniecznej i wystarczającej,
 - b) postulaty Hill'a i ich interpretacja, definicja czynnika ryzyka.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (IV) Staż kierunkowy: „Ocena stanu zdrowia populacji”

Cel stażu:

nabycie podanych umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

w wyniku kształcenia osoba realizująca szkolenie uzyska wiedzę niezbędną dla zrozumienia podstaw praktycznych działań zawodowych, a w szczególności nabędzie umiejętność posługiwania się metodami oceny stanu zdrowia populacji w tym z miarami rozpowszechnienia chorób. Zdobędzie też podstawowe umiejętności w zakresie szacowania umieralności oraz czasu przeżycia.

Czas trwania stażu: 8 dni (64 godz.).

Miejsce stażu: zakłady statystyki lub epidemiologii wyższych uczelni medycznych lub instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

MODUŁ V

Epidemiologia szczegółowa

Moduł realizowany jest w formie 8 kursów specjalizacyjnych trwających 168 godzin oraz 4 staży kierunkowych trwających 160 godzin.

1. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia chorób zakaźnych”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawowymi zagadnieniami epidemiologii chorób zakaźnych, z uwzględnieniem metod zwalczania, profilaktyki swoistej i nieswoistej oraz zadań nadzoru epidemiologicznego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne potrafi zdefiniować:

- 1) podstawowe pojęcia epidemiologii chorób zakaźnych dotyczących przebiegu choroby zakaźnej;
- 2) różnice pomiędzy okresem objawowym, a okresem zaraźliwości;
- 3) podstawowe cechy epidemiologiczne chorób zakaźnych podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu w Polsce, takie jak:
 - a) charakterystyka kliniczna, kryteria rozpoznania możliwego prawdopodobnego i potwierdzonego,
 - b) przebieg czasowy choroby i związanej z nią zaraźliwości,
 - c) czynnik etiologiczny, rezerwuar zarazka, źródło zakażenia, drogi szerzenia, wrota zakażenia,
 - d) podatność, odporność, odporność zbiorowiskowa,
 - e) pojęcia i definicje odporności czynnej i biernej, swoistej i nieswoistej oraz typów preparatów biologicznych stosowanych do zwiększenia różnych typów odporności, znajomość trybu postępowania w zakresie zapobiegania tym chorobom i ich zwalczania, w szczególności: unieszkodliwienia źródeł zakażenia, przecięcia dróg szerzenia, zwiększenia odporności;
- 4) posiadać znajomość:
 - a) podstawowych sposobów zwalczania chorób zakaźnych,
 - b) podstawowych metod badania efektywności szczepień,
 - c) rozpoznawania epidemii, postępowania w czasie epidemii, opracowania ogniska epidemicznego,
 - d) zasad prowadzenia nadzoru epidemiologicznego (surveillance) nad chorobami zakaźnymi, celów oraz typów nadzoru epidemiologicznego,
 - e) podstawy prawne i zasady obowiązkowego zgłaszania chorób zakaźnych w Polsce,
 - f) zobowiązań wynikających z międzynarodowych przepisów zdrowotnych,
 - g) programów eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych,

- h) podstaw problematyki zakażeń związanych z opieką medyczną (MCAI):
 - definicji MCAI według zespołów klinicznych,
 - zasady nadzoru nad zakażeniami związanymi z opieką medyczną,
 - zasad profilaktyki i zwalczania zakażeń związanych z opieką medyczną;
- i) zasad postępowania przeciwepidemicznego w przypadkach zawleczenia choroby zakaźnej szczególnie niebezpiecznej,
- j) zasad postępowania przeciwepidemicznego w przypadkach klęsk żywiołowych i katastrof, opracowania planów gotowości (preparedness).

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia chorób niezakaźnych”

Cel kursu:

zapoznanie z przyczynami i czynnikami ryzyka w epidemiologii chorób niezakaźnych, ich rozpowszechnienia w populacji społecznie ważnych chorób niezakaźnych oraz zasadami planowania badań z zakresu epidemiologii chorób niezakaźnych i podstawowych programów międzynarodowych dotyczących rozpowszechnienia chorób niezakaźnych oraz określania ich czynników ryzyka.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wstęp do epidemiologii chorób niezakaźnych:
 - a) pojęcie transformacji epidemiologicznej;
- 2) przyczynowość i czynniki ryzyka w epidemiologii chorób niezakaźnych;
- 3) społecznie ważne choroby niezakaźne:
 - a) choroby o dużej umieralności (choroby układu krążenia, nowotwory, wypadki-zatrucia-urazy),
 - b) choroby skutkujące społecznie istotną niepełnosprawnością: (choroby psychiczne, PNChUO, choroby reumatyczne, cukrzyca;
- 4) epidemiologia chorób układu krążenia:

- a) sytuacja epidemiologiczna chorób układu krążenia w Polsce i w wybranych krajach ze szczególnym uwzględnieniem choroby wieńcowej serca i nadciśnienia tętniczego,
 - b) metodologia i wyniki wybranych badań epidemiologicznych (np. Framingham, MONICA, North Karelia) oraz niektórych badań z zakresu epidemiologii klinicznej;
- 5) epidemiologia nowotworów złośliwych:
- a) sytuacja epidemiologiczna nowotworów złośliwych w Polsce i w wybranych krajach ze szczególnym uwzględnieniem raka płuca, raka opłucnej (mesothelioma) oraz raka sutka oraz raka szyjki macicy,
 - b) metodologia i wyniki wybranych badań epidemiologicznych;
- 6) epidemiologia wypadków, zatruc i urazów:
- a) dane epidemiologiczne o sytuacji wypadków, zatruc i urazów w Polsce i wybranych krajach,
 - b) wybrane programy interwencyjne;
- 7) epidemiologia chorób psychicznych:
- a) epidemiologiczna sytuacja głównych zaburzeń zdrowia psychicznego w Polsce i w wybranych krajach ze szczególnym uwzględnieniem schizofrenii, psychozy maniako – depresyjnej oraz uzależnień z uwzględnieniem choroby alkoholowej i nadużywania substancji psychoaktywnych,
 - b) wybrane programy interwencyjne w tej dziedzinie;
- 8) epidemiologia przewlekłych, nieswoistych chorób układu oddechowego (PNChUO):
- a) epidemiologiczna sytuacja PNChUO w Polsce i w wybranych krajach ze szczególnym uwzględnieniem astmy i przewlekłego nieżytu oskrzeli,
 - b) metodyka i wyniki wybranych badań epidemiologicznych w tej dziedzinie;
- 9) epidemiologia nieurazowych chorób układu ruchu (choroby reumatyczne):
- a) epidemiologiczna sytuacja chorób reumatycznych w Polsce i w wybranych krajach,
 - b) metodyka i wyniki wybranych badań epidemiologicznych w tej dziedzinie;
- 10) epidemiologia cukrzycy:
- a) epidemiologiczna sytuacja cukrzycy w Polsce i w wybranych krajach,
 - b) metodyka i wyniki wybranych badań epidemiologicznych w tej dziedzinie;

- 11) problemy zdrowotne starszego wieku:
 - a) główne zaburzenia zdrowia wieku starszego i ich psychospołeczne oraz ekonomiczne determinanty,
 - b) metodyka i wyniki wybranych badań epidemiologicznych w tej dziedzinie;
- 12) problemy niepełnosprawności (inwalidztwo prawne i biologiczne, renty) źródła danych i metody badań;
- 13) populacyjne badania przesiewowe: kryteria i sposób prowadzenia tych badań oraz ich ewaluacja.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

3. (V) Kurs specjalizacyjny „Epidemiologia stanów i chorób związanych z żywnością i żywieniem”

Cel kursu:

zapoznanie z metodami oceny sposobu żywienia i stanu odżywienia, bezpieczeństwem żywności oraz rozpowszechnieniem w populacji chorób dietozależnych i programami profilaktycznymi i interwencyjnymi.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) metody oceny sposobu żywienia i mierniki stanu odżywienia:
 - a) bezpośrednia metoda oceny indywidualnego sposobu żywienia,
 - b) metody pośrednie oceny – badanie bilansu żywności, badanie budżetu gospodarstw domowych,
 - c) mierniki stanu odżywienia – antropometryczne i biochemiczne;
- 2) spożycie żywności w Polsce – metodyka oceny, trendy, korzyści i zagrożenia;
- 3) epidemiologia przewlekłych chorób dietozależnych ze szczególnym uwzględnieniem czynników żywieniowych mających znaczenie w patogenezie, zapobieganiu i leczeniu:
 - a) otyłości,
 - b) hyperlipidemii,
 - c) chorób układu krążenia na tle miażdżycy,

- d) nowotworów żywieniowozależnych,
 - e) cukrzycy,
 - f) osteoporozy,
 - g) niedokrwistości niedoborowych,
 - h) niedoboru jodu,
 - i) dietozależnych chorób układu pokarmowego;
- 4) bezpieczeństwo żywności:
- a) strategia bezpieczeństwa żywności:
 - system urzędowej kontroli żywności;
- 5) metodologia i ocena skuteczności populacyjnych programów profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie poprawy żywienia:
- a) przykłady skutecznych programów profilaktycznych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

4. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia stanów i chorób związanych z okresem okołoporodowym oraz zdrowiem dzieci i młodzieży”

Cel kursu:

zapoznanie z uwarunkowaniami i problemami zdrowotnymi kobiet, dzieci i młodzieży oraz programami wczesnego wykrywania chorób i programami zapobiegawczymi.

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

- a) identyfikacja głównych problemów zdrowotnych swoistych dla kobiet i poszczególnych grup wiekowych oraz identyfikacja głównych uwarunkowań tych problemów;
- b) identyfikacja głównych mierników oceny stanu zdrowia i źródeł pozyskiwania danych;
- c) określanie częstości występowania poszczególnych problemów zdrowotnych w Polsce i na świecie oraz podstawowych trendów;
- d) praktyczna znajomość najważniejszych programów skryningowych;

- e) praktyczna znajomość najważniejszych zapobiegawczych programów interwencyjnych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

5. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia stanów i chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska komunalnego i zawodowego”

Cel kursu:

zapoznanie z zagrożeniami zdrowia wynikającymi z zanieczyszczeniem środowiska komunalnego oraz zawodowego oraz metodami stosowanymi do oceny ryzyka i zapobiegania skutkom zdrowotnym.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wprowadzenie do epidemiologii środowiskowej:
 - a) charakterystyka populacji narażonej,
 - b) grupy ryzyka,
 - c) wskaźniki stanu zdrowia populacji,
 - d) konstrukcja badania epidemiologicznego;
- 2) charakterystyka narażenia na szkodliwe czynniki środowiskowe:
 - a) kategorie szkodliwości środowiskowych,
 - b) podstawy prawne i metody oceny jakości środowiska,
 - c) wiarygodność pomiarów czynników środowiskowych,
 - d) źródła danych o jakości środowiska,
 - e) elementy toksykologii środowiskowej;
- 3) skutki zdrowotne narażenia środowiskowego:
 - a) biomarkery narażenia i biomarkery efektu biologicznego,
 - b) grupy problemów i skarg zdrowotnych,
 - c) charakterystyka pacjentów ze środowiskowo uwarunkowanymi zaburzeniami zdrowia;
- 4) zapobieganie skutkom zdrowotnym zanieczyszczenia środowiska:
 - a) profilaktyka medyczna, techniczna i edukacja zdrowotna,

- b) promocja zdrowia,
- c) wybrane przykłady populacyjnych programów profilaktycznych;
- 5) metody i techniki oceny środowiskowego ryzyka zdrowotnego:
 - a) ocena ryzyka,
 - b) zarządzanie ryzykiem,
 - c) komunikacja ryzyka;
- 6) epidemiologia chorób zawodowych.
 - a) choroby uwarunkowane narażeniem na szkodliwe czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne w środowisku pracy,
 - b) opracowanie schematu postępowania w dochodzeniu środowiskowym w przypadku wybranych czynników narażenia z uwzględnieniem dostępnych źródeł danych;
- 7) przygotowanie schematu badania epidemiologicznego dla:
 - a) zidentyfikowanego,
 - b) niezidentyfikowanego czynnika narażenia środowiskowego;
- 8) opracowanie strategii komunikowania ryzyka na przykładzie środowiskowego narażenia dzieci na ołów z uwzględnieniem dostępnych form przekazu informacji.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) identyfikacja i ocena zagrożeń zdrowia na podstawie dostępnych danych o jakości środowiska;
- 2) dobór właściwego typu badania epidemiologicznego w różnorodnych sytuacjach środowiskowego zagrożenia zdrowia;
- 3) umiejętność wykorzystania publikowanych wyników badań epidemiologicznych;
- 4) umiejętność stosowania zasad komunikowania o środowiskowym ryzyku zdrowotnym;
- 5) uczestniczenie w konstruowaniu i realizacji populacyjnych programów profilaktyki medycznej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

6. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia kliniczna”

Cel kursu:

zapoznanie z rodzajem badań klinicznych, zasadami prowadzenia badań klinicznych i ich znaczeniem oraz publikowanie wyników tych badań zgodnie z medycyną opartą na dowodach.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) rodzaje badań klinicznych z punktu widzenia ich celu:
 - a) etiologiczne,
 - b) diagnostyczne,
 - c) prognostyczne,
 - d) interwencyjne;
- 2) eksperyment kliniczny. Definicja;
- 3) historia eksperymentalnych badań klinicznych;
- 4) elementy eksperymentu klinicznego;
- 5) grupa kontrolna;
- 6) randomizacja;
- 7) ślepa próba;
- 8) schematy badań eksperymentalnych;
- 9) zasady Dobrej Praktyki Klinicznej;
- 10) protokół badania;
- 11) projekt kwestionariusza;
- 12) analiza statystyczna danych;
- 13) obliczanie wielkości próby;
- 14) zasady prowadzenia eksperymentalnych badań klinicznych;
- 15) elementy analizy ekonomicznej;
- 16) protokół badania;
- 17) badania nieeksperymentalne:
 - a) rodzaje badań,
 - b) zalety i wady badań nie eksperymentalnych;
- 18) błędy w planowaniu badań;
- 19) ocena testów diagnostycznych:
 - a) czułość i swoistość testu, krzywa ROC,
 - b) wartość predykcyjna oraz wskaźniki wiarygodności,

- c) podejście bayesowskie;
- 20) medycyna oparta na dowodach:
 - a) zasady medycyny opartej na dowodach,
 - b) metaanaliza, cel i zasady meta analizy,
 - c) biblioteka Cochrane'a;
- 21) artykuł naukowy. Struktura;
- 22) wyszukiwanie piśmiennictwa;
- 23) inne rodzaje prezentacji: prezentacja ustna i plakat naukowy.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) interpretacja wyników badań eksperymentalnych i nieeksperymentalnych oraz oceniających własności testów diagnostycznych;
- 2) sporządzenie projektu badania eksperymentalnego, kohortowego, klinicznoreferencyjnego i przekrojowego oraz badania oceniającego własności testu diagnostycznego;
- 3) umiejętność stosowania zasad medycyny opartej na dowodach;
- 4) szybka identyfikacja istotnych treści zawartych w artykule naukowym;
- 5) krytyczna ocena artykułu naukowego.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

7. (V) Kurs specjalizacyjny: „Epidemiologia społeczna”

Cel kursu:

zapoznanie z zagadnieniami epidemiologii społecznej oraz znaczeniem czynników społecznych w kształtowaniu zdrowia.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) definicja epidemiologii społecznej i jej relacje z socjologią medycyny;
- 2) rola czynników społecznych w etiologii chorób przewlekłych i w zachowaniach antyzdrowotnych i prozdrowotnych związanych ze stanem zdrowia;
- 3) stan badań w epidemiologii społecznej;

- 4) „społeczny” wymiar zdrowia, choroby, niepełnosprawności, jakości życia uwarunkowanej stanem zdrowia;
- 5) psychospołeczne zasoby zdrowia - a dynamiczny model zdrowia, wertykalna zależność pomiędzy jakością życia w poszczególnych etapach życia;
- 6) socjomedyczne wskaźniki stanu zdrowia:
 - a) stanu funkcjonalnego,
 - b) jakości życia uwarunkowanej stanem zdrowia,
 - c) mierzące zdolność do pełnienia ról społecznych w różnych wymiarach życia społecznego,
 - d) stopień aktywności społecznej lub zakres i stopień ograniczeń w społecznej aktywności;
- 7) społeczne uwarunkowania stanu zdrowia:
 - a) koncepcja zwiększonej podatności pewnych grup społecznych na ryzyko zachorowania na określone choroby lub wyższe ryzyko zgonu,
 - b) relacja pomiędzy nierównościami społecznymi a stanem zdrowia,
 - c) pojęcie nierówności społecznych wynikających z pozycji społecznej zależnej od wieku, płci w znaczeniu społecznym, rasy, miejsca zamieszkania wykształcenia, zawodu, dochodu, stanu cywilnego,
 - d) przejawy dyskryminacji i ich relacje ze stanem zdrowia,
 - e) społeczne uwarunkowania różnic w stanie zdrowia (somatycznego i psychicznego) pomiędzy kobietami a mężczyznami;
- 8) stratyfikacja społeczno-ekonomiczna a stan zdrowia (w różnych grupach wiekowych, kategoriach zawodowych, warstwach społecznych):
 - a) przeciętna długość życia,
 - b) umieralność,
 - c) chorobowość,
 - d) stopień niepełnosprawności;
- 9) warunki pracy zależne od stanu społeczno- ekonomicznego, a stan zdrowia;
- 10) zachowania pro- i antyzdrowotne uwarunkowane statusem społecznoekonomicznych;
- 11) zdrowotne konsekwencje utraty pracy / przejścia na emeryturę;
- 12) integracja społeczna a stan zdrowia:
 - a) koncepcja sieci społecznej i wsparcia społecznego,
 - b) źródła więzi społecznych,

- c) stopień integracji społecznej a poziom umieralności, izolacja społeczna,
 - d) zaburzenia w pełnionych rolach społecznych i interakcjach społecznych jako predyktory umieralności;
- 13) konsekwencje zdrowotne stresu:
- a) styl życia, społeczne warunki życia jako modyfikator przebiegu sytuacji stresowych i reakcji na stres,
 - b) rola zasobów psychospołecznych w strategii pokonywania stresu (choroby układu krążenia, w tym niedokrwienna choroba serca, nadciśnienie tętnicze,
 - c) teoria samobójstw i prób samobójczych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) umiejętność zastosowania podstawowej wiedzy teoretycznej i metodologicznej związanej z badaniem tych problemów;
- 2) ocenianie złożoności czynników determinujących współcześnie zdrowie i chorobę oraz umiejętność stosowania przy ich analizie interdyscyplinarnego podejścia z uwzględnieniem zmiennych socjologicznych.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

8. (V) Kurs specjalizacyjny: „Nowe zastosowanie epidemiologii (epidemiologia genetyczna i molekularna)”

Cel kursu:

zapoznanie z technikami biologii molekularnej oraz ich znaczeniem w epidemiologii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) podstawowe informacje o zastosowaniu technik biologii molekularnej w epidemiologii:
 - a) definicje;
- 2) rodzaj informacji uzyskany dzięki zastosowaniu technik biologii molekularnej:
 - a) w diagnostyce chorób,

- b) w poszukiwaniu źródła zakażenia,
- c) w poszukiwaniu rezerwuaru zarazka,
- d) podatności na zachorowanie;
- 3) biomarkery: plazmidy, geny warunkujące patogenność itd.;
- 4) podstawowe techniki biologii molekularnej;
- 5) zastosowanie technik biologii molekularnej w epidemiologii chorób zakaźnych: wirusowych, bakteryjnych i pasożytniczych;
- 6) metody molekularne w epidemiologii genetycznej:
 - a) badania podatności genetycznej na zachorowanie,
 - b) molekularna identyfikacja chorób o podłożu genetycznym,
 - c) genetyczne uwarunkowania skuteczności terapii,
 - d) epidemiologiczna analiza genotypów występujących w populacji.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) zrozumienie znaczenia zastosowaniu technik biologii molekularnej i umiejętność oceny ich przydatności w badaniach epidemiologicznych;
- 2) określenie kiedy, jakie i dlaczego techniki biologii molekularnej należy zastosować w planowanych badaniach epidemiologicznych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (V) Staż kierunkowy: “Epidemiologia chorób zakaźnych”

Cel stażu:

nabywanie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż nabędzie umiejętność:

- 1) określenia podstawowych pojęć epidemiologii chorób zakaźnych dotyczących przebiegu choroby zakaźnej;
- 2) wskazania ewentualnych różnic pomiędzy okresem objawowym, a okresem zaraźliwości;

- 3) określenia podstawowych cech epidemiologicznych chorób zakaźnych podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu w Polsce;
- 4) określenia podstawowych sposobów zwalczania chorób zakaźnych;
- 5) rozpoznawania epidemii, postępowania w czasie epidemii, opracowania ogniska epidemicznego;
- 6) oceny ryzyka wybuchu epidemii w czasie katastrof;
- 7) prowadzenia nadzoru epidemiologicznego (surveillance) nad chorobami zakaźnymi, określenie celów oraz typów nadzoru epidemiologicznego;
- 8) postępowania przeciwepidemiczne w przypadkach zawleczenia choroby zakaźnej szczególnie niebezpiecznej;
- 9) postępowania przeciwepidemicznego w przypadkach klęsk żywiołowych i katastrof.

Czas trwania stażu: 4 dni (32 godz.).

Miejsce stażu: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowego Instytutu Badawczego lub powiatowe i wojewódzkie stacje sanitarno - epidemiologiczne.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

2. (V) Staż kierunkowy: „ Epidemiologia chorób niezakaźnych”

Cel stażu:

nabycie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres umiejętności praktycznych:

Oczekuje się, że osoba realizująca staż nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania badania z zakresu epidemiologii chorób niezakaźnych;
- 2) zorganizowania zespołu przygotowującego i podejmującego badanie z zakresu epidemiologii chorób niezakaźnych;
- 3) opracowania standardowego protokołu badawczego ukierunkowanego na problem naukowy z zakresu epidemiologii chorób niezakaźnych;
- 4) opracowania wyników badania z zakresu epidemiologii chorób niezakaźnych i przygotowanie raportu naukowego prezentującego wyniki badania;

- 5) rekomendacji, w oparciu o dowody naukowe, odnośnie wyboru i sposobu realizacji programu badań przesiewowych w konkretnych warunkach.

Czas trwania stażu: 4 dni (32 godz.).

Miejsce stażu: zakłady epidemiologii wyższych uczelni medycznych lub instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

3. (V) Staż kierunkowy: „Epidemiologia stanów i chorób związanych z żywnością i żywieniem”

Cel stażu:

nabycie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż nabędzie umiejętność:

- 1) przeprowadzenia oceny indywidualnego spożycia za pomocą podstawowych metod ankietowych;
- 2) wykonania podstawowych pomiarów antropometrycznych dla oceny stanu odżywienia;
- 3) interpretacji danych o spożyciu żywności i stanie odżywienia;
- 4) pozyskania aktualnej wiedzy o podstawowych powiązaniach patogenetycznych pomiędzy czynnikami żywieniowymi a ryzykiem wystąpienia poszczególnych chorób dietozależnych;
- 5) aktywnego uczestniczenia w planowaniu żywieniowego, populacyjnego programu profilaktycznego.

Czas trwania stażu: 2 dni (16 godz.).

Miejsce stażu: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – PIB lub zakłady żywienia wyższych uczelni medycznych lub powiatowe / wojewódzkie stacje sanitarno - epidemiologiczne.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

4. (V) Staż kierunkowy: „W zakresie kontroli zakażeń związanych z opieką medyczną w szpitalnym Komitecie kontroli zakażeń lub szpitalnym laboratorium mikrobiologicznym”

Cel stażu:

nabycie umiejętności praktycznych poprzez uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż nabeździe umiejętność:

- 1) znajomości aktualnych przepisów prawnych dotyczących zakażeń związanych z opieką medyczną;
- 2) identyfikacji oraz zasad postępowania w przypadku wykrycia patogenów alarmowych;
- 3) rejestracji i sprawozdawczości zakażeń związanych z opieką medyczną.

Czas trwania stażu: 10 dni (80 godz.).

Miejsce stażu: szpitalny komitet zakażeń związanych z opieką medyczną w szpitalu lub szpitalne laboratorium mikrobiologiczne.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

MODUŁ VI

Zdrowie publiczne

Moduł realizowany jest w formie 1 kursu specjalizacyjnego trwającego 8 godzin oraz 1 stażu kierunkowego trwającego 16 godzin.

1. (VI) Kurs specjalizacyjny: „Zdrowie publiczne”

Cel kursu:

zapoznanie z głównymi zagadnieniami dotyczącymi zdrowia publicznego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zdrowie publiczne jako dyscyplina naukowa i działalność praktyczna:
 - a) definicje, miejsce, zakres – rola w systemie ochrony zdrowia,
 - b) podstawowe funkcje,

- c) miejsce promocji zdrowia w zdrowiu publicznym,
- d) relacja między epidemiologią, a zdrowiem publicznym;
- 2) profilaktyka chorób i promocja zdrowia, edukacja zdrowotna;
 - a) definicje,
 - b) zakres,
 - c) funkcje,
 - d) organizacja;
- 3) potrzeby zdrowotne społeczeństwa:
 - a) potrzeby a zapotrzebowanie na świadczenia medyczne,
 - b) metody szacowania potrzeb zdrowotnych,
 - c) wybór i ocena przydatności oraz ograniczeń materiałów statystycznych w szacowaniu potrzeb zdrowotnych;
- 4) priorytety zdrowotne. Znaczenie w polityce zdrowotnej i praktyce zdrowia publicznego;
- 5) budowanie programów prozdrowotnych:
 - a) formowanie celów,
 - b) procedury przebiegu,
 - c) ewaluacja;
- 6) znaczenie i rola administracji publicznej i samorządów w realizacji programów prozdrowotnych;
- 7) ocena usług zdrowotnych;
- 8) znajomość pojęć „zdrowie” (w tym „zdrowie jako zasób”), „warunki dla zdrowia” oraz determinant chorób;
- 9) znajomość definicji „zdrowia publicznego”, zakresu i podstawowych funkcji tej dziedziny w odniesieniu do populacji i w odniesieniu do indywidualnych osób oraz miejsca i znaczenia zdrowia publicznego w systemie ochrony zdrowia;
- 10) znajomość problematyki promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej i profilaktyki; przykłady programów promocji zdrowia w Polsce i na świecie;
- 11) znajomość pojęcia „potrzeby zdrowotne” (kategorie ekonomiczna, epidemiologiczna, organizacyjna). Odróżnianie pojęć „potrzeby zdrowotne” i „zapotrzebowanie” na świadczenia medycznej;
- 12) znajomość procedur i wymaganych warunków (merytorycznych i organizacyjnych) do przeprowadzenia badania przesiewowego;

- 13) znaczenie pojęcia „priorytet zdrowotny” w polityce zdrowotnej i praktyce zdrowia publicznego.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

1. (VI) Staż kierunkowy: „Zdrowie publiczne”

Cel stażu:

uczestniczenie w działaniach instytucji prowadzącej staż w zakresie wyznaczonym przez opiekuna stażu.

Zakres umiejętności praktycznych:

oczekuje się, że osoba realizująca staż nabędzie umiejętność:

- 1) interpretacji pojęć „zdrowie” (w tym „zdrowie jako zasób”), „warunki dla zdrowia” oraz determinant chorób;
- 2) definicji „zdrowia publicznego”, zakresu i podstawowych funkcji tej dziedziny w odniesieniu do populacji i w odniesieniu do indywidualnych osób oraz miejsca i znaczenia zdrowia publicznego w systemie ochrony zdrowia;
- 3) przedstawienia problematyki promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej i profilaktyki; przykłady programów promocji zdrowia w Polsce i na świecie;
- 4) interpretacji pojęcia „potrzeby zdrowotne” (kategorie ekonomiczna, epidemiologiczna, organizacyjna); odróżniania pojęć „potrzeby zdrowotne” i „zapotrzebowanie” na świadczenia medyczne;
- 5) posługiwania się pierwotnymi i wtórnymi materiałami statystycznymi (rejstry, statystyki MZ i GUS) dla szacowania potrzeb zdrowotnych oraz oceny przydatności i ograniczeń w ich wykorzystaniu;
- 6) stosowania procedur i wymaganych warunków (merytorycznych i organizacyjnych) do przeprowadzenia badania przesiewowego; oceny przydatności stosowanych testów przesiewowych w kategoriach ich czułości i swoistości; oceny strategii badań przesiewowych w relacji koszty – korzyści, zaplanowania i zorganizowania takiego badania; oceny znaczenia badań przesiewowych w szacowaniu potrzeb zdrowotnych ludności;

- 7) interpretacji pojęcia „priorytet zdrowotny”, wskazania znaczenia w polityce zdrowotnej i praktyce zdrowia publicznego; zdefiniowania celu oraz opracowania procedur i strategii programu prozdrowotnego, a także wskazania metod jego ewaluacji.

Czas trwania stażu: 2 dni (16 godz.).

Miejsce stażu: wojewódzkie ośrodki zdrowia publicznego, zakłady zdrowia publicznego wyższych uczelni i instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia.

Forma zaliczenia stażu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego.

MODUŁ VII

Etyka i zasady dobrej praktyki epidemiologicznej

Moduł realizowany jest w formie 2 kursów specjalizacyjnych trwających 16 godzin.

1. (VII) Kurs specjalizacyjny: „Etyka”

Cel kursu:

zapoznanie z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi bioetyki w badaniach epidemiologicznych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) podstawowe zasady etyki;
- 2) etyka absolutystyczna (wzorzec moralny);
- 3) etyka utylitarystyczna (zasada maksymalizacji dobra i minimalizacji zła).
Wartości, obowiązki i prawa etyczne - kodyfikowanie zasad etycznych. Etyka i prawo;
- 4) etyczne obowiązki epidemiologa:
 - a) obowiązek rzetelności naukowej,
 - b) obowiązek dobrowolności badań (wymóg pisemnej zgody na uczestnictwo w badaniach),
 - c) obowiązek ochrony zdrowia badanych (zasada minimalizacji uciążliwości badań),
 - d) ochrona danych osobowych uczestników badań. Problemy etyczne związane z udostępnianiem i rozpowszechnianiem wyników badań.

5) bioetyczne wymogi formalne obowiązujące w Polsce:

a) regulamin komisji bioetycznej:

- wymagana dokumentacja projektu eksperymentu,
- procedura składania wniosku,
- ocena pod względem etycznym przedstawionego projektu badania epidemiologicznego,
- identyfikacja mechanizmów ochrony danych osobowych uczestników badania,
- opracowanie tekstu wniosku do komisji etycznej.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) umiejętność rozróżnienia i scharakteryzowania podstawowych cech systemów etycznych: absolutystycznego i utylitarystycznego;
- 2) umiejętność scharakteryzowania podstawowych pojęć etycznych: wartości, obowiązki, dobra i prawa etyczne;
- 3) umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy dotyczącej obowiązujących w Polsce regulacji i trybu zgłaszania wniosków do komisji bioetycznych;
- 4) umiejętność przygotowania wniosku zgłaszającego badanie do oceny przez komisję bioetyczną.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

2. (VII) Kurs specjalizacyjny: „Zasady dobrej praktyki epidemiologicznej”

Cel kursu:

uzyskanie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy dotyczącej podstawowych zasad dobrej praktyki epidemiologicznej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

zasady dobrej praktyki naukowej i zasady dobrej praktyki epidemiologicznej.

Dokumenty źródłowe i stan faktyczny w kraju i na świecie.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godz.).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie lub z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

oczekuje się, że osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu mających zastosowanie w ochronie zdrowia:
 - a) definicja zawodu mającego zastosowanie w ochronie zdrowia,
 - a) prawo wykonywania zawodu,
 - b) uprawnienia i obowiązki zawodowe,
 - c) kwalifikacje zawodowe,
 - d) eksperyment medyczny,
 - e) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - f) dokumentacja medyczna,
 - g) prawa pacjenta a powinności pracownika ochrony zdrowia;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,

- b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania samorządów zawodowych w ochronie zdrowia:
- a) zadania samorządów w ochronie zdrowia,
 - b) prawa i obowiązki członków samorządów w ochronie zdrowia,
 - c) odpowiedzialność zawodowa pracowników ochrony zdrowia – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;
- 6) odpowiedzialność prawna pracowników ochrony zdrowia– karna, cywilna:
- a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godz.).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

V. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

A. Przygotowanie pracy pogłądowej lub oryginalnej

Osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne zobowiązana jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogłądowej lub pracy oryginalnej której temat odpowiada programowi szkolenia specjalizacyjnego.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne w toku całego procesu specjalizacyjnego jest zobowiązana pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej dziedziny epidemiologii. Piśmiennictwo będzie okresowo aktualizowane.

VI. METODY OCENY WIEDZY TEORETYCZNEJ I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Osoba realizująca szkolenie specjalizacyjne zdaje kolokwia i sprawdziany:

- 1) na zakończenie kursu specjalizacyjnego sprawdzian z zakresu wiedzy określonej programem kursu – u kierownika kursu;
- 2) na zakończenie stażu kierunkowego kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego – u opiekuna stażu/kierownika specjalizacji;
- 3) na zakończenie modułu kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu – u kierownika specjalizacji.

B. Ocena pracy pogładowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez osobę specjalizującą się pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Osoba specjalizująca się przedstawia jeden raz w roku sprawozdanie z przeglądu piśmiennictwa fachowego. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

STANDARDY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Liczba i kwalifikacje kadry dydaktycznej

- 1) Szkolenie specjalizacyjne może być prowadzone przez jednostkę szkolącą, która prowadzi działalność odpowiadającą profilowi szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie epidemiologii i została wpisana na listę jednostek posiadających akredytację.
- 2) Szkolenie specjalizacyjne powinno odbywać się na poziomie uniwersyteckim i może być prowadzone przez instytucję, która spełnia następujące warunki:
 - a) posiada odpowiednie sale wykładowe stosownie wyposażone w konieczne do przeprowadzenia zajęć pomoce dydaktyczne,
 - b) prowadzi działalność umożliwiającą odbywanie kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych przewidzianych w programie specjalizacji lub ma zawarte umowy z innymi jednostkami na ich realizację,
 - c) zatrudnia odpowiednią liczbę specjalistów, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji lub ma zawarte umowy z innymi specjalistami spoza jednostki,
 - d) zatrudnia inne odpowiednio wykwalifikowane osoby o dużym doświadczeniu praktycznym z zakresu epidemiologii, które będą realizować zajęcia dydaktyczne przewidziane w programie specjalizacji lub ma zawarte odpowiednie umowy na realizację takich zadań;
- 3) Kadra uczestnicząca w procesie kształcenia specjalistów w dziedzinie epidemiologii obejmuje kierownika specjalizacji, kierownika kursu i wykładowców (zespół prowadzący wykłady, ćwiczenia i seminaria) oraz opiekuna stażu kierunkowego.
- 4) Kadra wykładowców rekrutuje się spośród specjalistów II stopnia w dziedzinie epidemiologii lub specjalistów, którzy uzyskali tytuł specjalisty w tej dziedzinie według systemu specjalizacji jednostopniowej oraz osób o dużym doświadczeniu praktycznym w tym zakresie, będących pracownikami wyższych uczelni medycznych, instytutów resortowych Ministerstwa Zdrowia oraz stacji sanitarno - epidemiologicznych.

- 5) Kierownikiem kursu może być osoba ze stopniem doktora w dziedzinie epidemiologii lub innej, pod warunkiem posiadania znaczącego dorobku naukowego w zakresie epidemiologii.
- 6) Kierownikiem specjalizacji może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie epidemiologii albo osoba, posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego dorobku zawodowego lub naukowego za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie epidemiologii, albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie epidemiologii.
- 7) Opiekunem stażu kierunkowego może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie epidemiologii albo osoba posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego dorobku zawodowego lub naukowego psychologa za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty. Opiekunem stażu także może być osoba wykonująca co najmniej przez 3 lata w ciągu ostatnich 5 lat czynności zawodowe zgodne z programem szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie epidemiologii wyznaczona, za jej zgodą, przez kierownika jednostki szkolącej.

2. Baza dydaktyczna do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Baza dydaktyczna do prowadzenia kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych powinna być dostosowana do liczby osób realizujących szkolenie specjalizacyjne. Jednostka szkoląca zapewnia odpowiednie miejsca realizacji kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych, wyposażone w sprzęt niezbędny do nabywania wiedzy i kształcenia umiejętności praktycznych objętych programem specjalizacji:
 - a) sale seminaryjno-wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone w rzutnik multimedialny, komputer i niezbędne pomoce dydaktyczne: tablica, flipchart, folie, pisaki,
 - b) pracownie wyposażone w sprzęt i aparaturę niezbędne do realizacji programu kursu specjalizacyjnego lub stażu kierunkowego,

- c) bibliotekę posiadającą niezbędne piśmiennictwo, dostęp do Internetu;
- 2) Kursy specjalizacyjne i staże kierunkowe objęte programem specjalizacji może realizować jednostka szkoląca w ramach swojej struktury organizacyjnej lub mogą realizować inne podmioty, z którymi jednostka szkoląca zawarła porozumienie na ich realizację.
- 3) Staż podstawowy jest realizowany m.in. w instytucjach państwowej inspekcji sanitarnej na różnych poziomach administracyjnych, instytutach naukowo-badawczych w ochronie zdrowia, wyższych uczelniach medycznych, szpitalach wieloprofilowych, urzędach administracji państwowej na różnych poziomach organizacyjnych państwa funkcjonujących w obszarze zdrowia, polityki społecznej, ubezpieczeń.

3. Sposób realizacji programu szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Jednostka szkoląca zapewnia sprawną organizację procesu dydaktycznego oraz prowadzi w sposób ciągły wewnętrzny system oceny jakości szkolenia specjalizacyjnego.
- 2) Realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego uwzględnia aktualną wiedzę, osiągnięcia teorii i praktyki oraz wyniki badań naukowych istotnych dla szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie epidemiologii.
- 3) Dobór metod kształcenia jest właściwy dla realizowanych celów kształcenia.
- 4) Realizacja programu specjalizacji odbywa się na podstawie harmonogramu zajęć opracowanego w formie pisemnej.
- 5) Harmonogram powinien określać realizację modułów tematycznie wraz ze związanymi z nimi kursami i stażami kierunkowymi, określonym czasem i miejscem ich realizacji oraz kadra prowadzącą. Ewentualne zmiany terminów/kadry dydaktycznej są dopuszczalne w trakcie realizacji szkolenia specjalizacyjnego i jest za nie odpowiedzialny organizator kształcenia;
- 6) Ocena wiedzy i nabytych umiejętności uwzględnia wiedzę i umiejętności praktyczne określone w programie szkolenia specjalizacyjnego.
- 7) Jednostka szkoląca prowadzi dokumentację przebiegu szkolenia specjalizacyjnego.

4. Wewnętrzny system oceny jakości kształcenia

- 1) Dla właściwego przebiegu procesu kształcenia poszczególne jednostki szkolące dokonują analizy i oceny zdobywanych umiejętności i wiadomości na podstawie informacji zbieranych od osób realizujących szkolenie specjalizacyjne i od kadry prowadzącej szkolenie np. z wykorzystaniem ankiety.
- 2) Ocena jakości kształcenia będzie realizowana poprzez wykorzystanie systemu ankiet wypełnianych przez osoby odbywające specjalizację, co pozwoli na ewaluację szkolenia specjalizacyjnego.
- 3) Ankiety mają za zadanie umożliwić anonimową wypowiedź na temat treści i sposobu nauczania w dziedzinie epidemiologii. Wyniki ankiety będą stanowić podstawę do modyfikacji procesu szkolenia w odniesieniu do sposobu prowadzenia zajęć oraz doboru kadry prowadzącej kształcenie.
- 4) Ocena kształcenia będzie stanowić podstawę do modyfikacji zakresu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie epidemiologii.